Boekbespreking

Jan Smit

Konrad Schmidt, 2000. Bestimmungstabelle der Gattung *Cerceris* Latreille, 1802 in Europa, dem Kaukasus, Kleinasien, Palästina und Nordafrika (Hymenoptera, Sphecidae, Philanthinae). - Biologiezentrum des Oberösterreichischen Landesmuseums, Stapfia 71, 251 p. Prijs ± €. 25,-.

Een determinatieboek geschikt voor de liefhebbers van *Cerceris*, die regelmatig werken met materiaal van (wat verder) over de landsgrenzen. Zoals in de titel beloofd wordt, behandelt Schmidt de graafwespen van het genus *Cerceris* van Europa, Klein-Azië, de Kaukasus, Palestina en Noord-Afrika. Daarnaast tevens een aantal soorten, echter niet volledig, van Iran, Centraal-Azië en Soedan.
In zijn inleiding geeft hij een opsomming van de tabellen die tot nu toe geschikt waren om deze graafwespen mee te determineren, met vermelding van het gebied dat deze tabellen bestrijken. Helaas ontbreekt in deze opsomming de, voor Europa, tamelijk volledige tabel van Bitsch et al. (1997).
Schmidt behandelt in zijn tabel 113 soorten die voorkomen in het hiervoor genoemde gebied. Bitsch et al. (1997) behandelt 38 soorten uit Europa, ten westen van de voormalige Sovjet Unie. Dollfuss (1991) behandelt voor noord- en centraal-Europa 28 soorten.
Bij de beschrijving van de morfologie ontbreken helaas enkele verduidelijkende illustraties. Wel verwijst Schmidt naar dergelijke afbeeldingen in Dollfuss (1991), maar voor degenen die dit boek niet hebben is dit toch een gemis. Schmidt geeft verder een beschrijvende aanvulling van die onderdelen, die in Dollfuss niet genoemd worden, maar die hij wel in dit boek gebruikt. Voor mensen die nogal visueel ingesteld zijn is het jammer dat ze niet even getekend zijn.
Verder zijn er in het inleidende deel enkele algemene hoofdstukjes over kleurtekening, ondersoorten, levenswijze (zeer summier), het onderzochte materiaal en herkomst van het materiaal uit de verschillende verzamelingen.

Het belangrijkste gedeelte van het boek bevat uiteraard de tabellen. Dit deel begint met een tabel tot de soortgroepen die in het west-palearctische gebied voorkomen. Vervolgens is er per soortgroep een tabel, gesplitst in een deel voor de vrouwtjes en de mannetjes. De tabellen zijn rijk geïllustreerd, zoals tegenwoordig de gewoonte is. De tekeningen zijn strak, duidelijk en van een groot formaat. In totaal 30 pagina's illustraties. Helaas staan ze allemaal achterin en niet, zoals mijn voorkeur heeft, bij de tabel zelf, wat veel geblader scheelt. Iets wat qua formaat van het boek goed mogelijk was geweest.
Achter de tabel van een soortgroep staat er een bespreking van de hiertoe behorende soorten, met de beschrijving van de morfologie, het verspreidingsgebied en een overzicht van het onderzochte materiaal. In het boek zijn geen verspreidingskaarten opgenomen, wat een prettige aanvulling zou zijn geweest.
Bij sommige, zeer nauw verwante soorten, zijn de morfologische verschillen in een tabelletje weergegeven, hetgeen het vergelijken een stuk gemakkelijker maakt.

Achter in het boek is de verspreiding van de soorten nog eens in tabelvorm weergegeven. In tabel 1 worden de volgende gebieden onderscheiden: Europa, Marocco, Algerije, Tunesië, Lybië, Egypte, Israël, Jordanië, Libanon, Syrië, Cyprus, Turkije, Armenië, Georgië, Azerbeidzjan, Iran, centraal-Azië en Soedan. Van de laatste drie gebieden zijn de gegevens onvolledig. Verder zijn Rhodos (Gr.) en de Canarische eilanden apart aangegeven.
Opvallend in dit rijtje is de status van Cyprus, dat door Schmidt niet tot Europa gerekend wordt, althans in deze tabel. Ook Bitsch (1997) heeft moeite met de status van Cyprus. Hij geeft aan dat zijn tabel voor Europa is, maar enkele soorten van Cyprus ontbreken.
In tabel 2 wordt de verspreiding van de soorten in Europa weergegeven, ten westen van de Oeral-rivier. Hierin ontbreekt Cyprus en heeft Rhodos een 'status aparte'.

Na de literatuurlijst volgt er een alfabetisch register, waarin ook alle synoniemen zijn opgenomen. De geldige soortnamen zijn vet weergegeven. Daar achter staat op welke pagina's in de tabel de soort te vinden is, alsmede de nummers van de illustraties en op welke pagina's de soort in de verspreidingstabellen staat.

Eindconclusie: een goed determinatieboek voor diegenen die zich met graafwespen van het geslacht *Cerceris* bezig houden uit de genoemde landen en gebieden. Wanneer men zich echter alleen beperkt tot Nederland, dan is de tabel van Klein (1996) te gebruiken. Voor de landen om ons heen volstaan de tabellen van Dollfuss of Bitsch et al.

Literatuur

Bitsch, J., Y. Barbier, S. F. Gayubo, K. Schmidt & M. Ohl, 1997. Hyménoptères sphecidae d'europe occidentale, Volume 2. - Faune de France, 82: 429 p.
Dollfuss, H., 1991. Bestimmungsschlüssel der Grabwespen Nord- und Zentraleuropas (Hymenoptera, Sphecidae). - Stapfia 24: 247 p.
Klein, W., 1996. De graafwespen van de Benelux. - Jeugdbondsuitgeverij, 130 p.